

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt en potentiële gevolgen voor kwetsbare consumenten

(verkennend advies)

(2017/C 034/12)

Rapporteur: **Vladimír NOVOTNÝ**

Raadpleging	Raad van de Europese Unie 14.3.2016
Rechtsgrondslag	Artikel 304 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)
	Verkennend advies
Bevoegde afdeling	Vervoer, Energie, Infrastructuur en Informatiemaatschappij
Goedkeuring door de afdeling	6.10.2016
Goedkeuring door de voltallige vergadering	19.10.2016
Zitting nr.	520
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	146/66/43

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) stemt in met de basisgedachte achter een nieuwe opzet voor de elektriciteitsmarkt van de EU. Dit is noodzakelijk om een stabiel elektriciteitsstelsel te garanderen, dat bijdraagt aan de doelstellingen van de Europese energie-unie. De op middellange en lange termijn te realiseren omschakeling van de elektriciteitsproductie en handel naar decentrale structuren en de uitvoering van de doelstellingen zoals die zijn neergelegd in de EU-richtlijn inzake „Hernieuwbare energiebronnen” vragen om een geheel nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt. Het EESC wijst in dit verband op zijn adviezen TEN/577, TEN/578 en TEN/583, waarin het zich hierover uitsprak, maar ook over de rol van consumenten, prosumenten en de nieuwe marktdeelnemers.

1.2. Naar de mening van het EESC zullen ook de zogenaamde „slimme” distributienetwerken in combinatie met „smart meters” en opslagtechnologieën op middellange en lange termijn een belangrijk onderdeel vormen van de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt. Deze „slimme” netwerken en besturings- en opslagtechnologieën kunnen vervolgens wel gunstige gevolgen opleveren, zowel wat betreft de optimalisering van het elektriciteitsverbruik als de besparing van elektriciteit.

1.3. Het Comité vestigt de aandacht op de mogelijkheden voor het terugdringen van de energiearmoede, dankzij kleine producenten-consumenten („prosumenten”), maar ook dankzij andere nieuwe modellen, zoals energiecoöperaties. Om de prosumenten volledig te integreren in de energiemarkt is het Comité van mening dat onder andere de administratieve belemmeringen en alle andere overbodige obstakels die hun bedrijvigheid in de weg staan moeten worden weggenomen, en dat zij toegang moeten krijgen tot de distributienetten volgens de marktvoorwaarden die gelden voor het gebruik van deze netten.

1.4. Het Comité is van mening dat ook het gebruik van „slimme” bedieningssystemen in zogenaamde „slimme” woningen een belangrijk onderdeel vormt van de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt. Het gebruik hiervan zal helpen om huishoudens een actievere rol te laten spelen zodra zij volledig zijn geïntegreerd in de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt, en om de risico's op energiearmoede terug te dringen. Deze belangrijke veranderingen zullen mogelijk worden gemaakt door informatiecampagnes die zich richten tot grote delen van de bevolking, en door ondersteuning te bieden voor de installatie van deze systemen in kwetsbare huishoudens en andere kwetsbare afnemers op de energiemarkt, zoals kleine en middelgrote ondernemingen.

1.5. Het Comité is ervan overtuigd dat alle veranderingen die de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt naar verwachting zal teweegbrengen, alleen maar kunnen worden gerealiseerd op voorwaarde dat deze nieuwe markt de juiste prijsindicaties (verkoopprijs) op korte termijn en prijssignalen (kostprijs) op lange termijn verschaft die omvangrijke investeringsactiviteiten in de elektriciteitssector van de EU mogelijk maken en bevorderen. Daarbij is het wel zaak dat de prijzen de reële kosten weerspiegelen, en dus ook de externe kosten omvatten.

1.6. De ontwikkelingen op de elektriciteitsmarkt hebben de afgelopen jaren tot een aanzienlijke daling van de groothandelsprijzen geleid, waarvan kleine consumenten en kmo's echter nog niet hebben geprofiteerd: voor hen zijn de prijzen eerder gestegen dan gedaald.

1.7. Een geschikte opzet van de elektriciteitsmarkt, in combinatie met strategische investeringen in installaties, waaraan ook sociaal zwakkere medeburgers kunnen deelnemen, bijvoorbeeld via energiecoöperaties, zal het mogelijk maken om het energiebeleid te koppelen aan het sociaal beleid en het creëren van regionale toegevoegde waarde.

1.8. De politiek moet een duidelijk antwoord geven op de vraag, wie het recht heeft c.q. in staat is om, in het kader van een toekomstige decentrale productie, elektriciteit te produceren en verhandelen. Dit is ook van doorslaggevend belang voor de aanpak van de energiearmoede.

1.9. Een voorbeeld hiervan is de Poolse provincie Podlachië, die een stimuleringsprogramma voor kleine fotovoltaïsche installaties heeft opgezet. Dankzij een investeringsbijdrage van 60 %, in combinatie met de in Polen geplande nettobemetering, kunnen de stroomkosten voor de gebruikers worden gehalveerd.

2. Inleiding

2.1. Per brief van 14 maart 2016 heeft het Slowaakse voorzitterschap van de Raad van de EU het EESC verzocht een advies op te stellen over de sociale dimensie van de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt tegen de achtergrond van de sociaaleconomische ontwikkeling.

2.2. In zijn verzoek merkt het Slowaakse voorzitterschap op dat de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt kansen biedt voor de consumenten, indien zij een manier krijgen aangereikt om proactiever in interactie te treden met de markt. Naast de gevolgen die de mogelijke stijging van de elektriciteitsprijzen zou kunnen hebben voor het concurrentievermogen van de industrie van de EU, moet echter ook rekening worden gehouden met de mogelijke gevaren voor sociaal kwetsbare consumenten.

2.3. Het EESC heeft in verschillende eerdere adviezen ⁽¹⁾ ⁽²⁾ diepgaand onderzoek verricht naar de verwachte evolutie van de energiemarkt en is van oordeel dat de aanbevelingen die het heeft gedaan en de conclusies die het heeft aangenomen nog niets aan relevantie hebben ingeboet. In dit nieuwe advies wordt dan ook dieper ingegaan op de risico's en kansen voor sociaal kwetsbare bevolkingsgroepen die voortvloeien uit de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt en de specifieke uitdagingen van energiearmoede die verband houden met de toegang tot elektriciteit.

3. De visie achter de nieuwe opzet van de energiemarkt

3.1. De voornaamste taak van de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt, die is gebaseerd op duurzaamheidsbeginselen, moet erin bestaan een zekere elektriciteitsvoorziening te waarborgen voor iedereen, tegen betaalbare en concurrerende prijzen.

3.2. De EU-kaderstrategie voor de energie-unie streeft de volgende essentiële strategische doelstellingen na:

- energiezekerheid, solidariteit en vertrouwen;
- een volledig geïntegreerde interne energiemarkt;
- energie-efficiëntie als bijdrage aan de matiging van de energievraag;

⁽¹⁾ PB C 82 van 3.3.2016, blz. 13.

⁽²⁾ PB C 424 van 26.11.2014, blz. 64.

- het koolstofarm maken van de economie, en
- een energie-unie voor onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.

3.3. De voornaamste kenmerken van de kaderstrategie voor de elektriciteitsmarkt zijn:

- de overgang naar koolstofarme energiesystemen;
- de kostenefficiënte integratie van variabele hernieuwbare energiebronnen;
- de overstap van conventionele elektriciteitscentrales op de gedecentraliseerde productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen;
- de verandering van de rol van de consument op de elektriciteitsmarkt;
- een hogere mate van zekerheid en betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening.

3.4. De verandering van de rol die consumenten spelen op de elektriciteitsmarkt moet een betekenisvolle plaats innemen in de nieuwe opzet van deze markt⁽³⁾.

4. Energiearmoede en de preventie ervan

4.1. Het EESC heeft onlangs een reeks adviezen goedgekeurd over de problematiek van energiearmoede, met name TEN/516 — „Pleidooi voor een gecoördineerde Europese actie om energiearmoede te voorkomen en te bestrijden”⁽⁴⁾ (rapporteur: Pierre Jean Coulon, 2013), dat grondig is geanalyseerd op nationaal niveau, bijvoorbeeld door de Economische en Sociale Raad van Bulgarije in zijn advies „Measures to overcome energy poverty in Bulgaria”, (ESC/3/030/2015). Het EESC is van oordeel dat de in dit document geformuleerde aanbevelingen en conclusies niets aan relevantie hebben verloren en is niet van plan deze hier te herhalen.

4.2. Het thema energiearmoede komt onder meer aan de orde in advies TEN/578 „Een „new deal” voor energieconsumenten” en advies TEN/583 „Energie en energiecoöperaties van prosumenten: kansen en uitdagingen in de EU-lidstaten”.

4.3. Energiearmoede wordt omschreven als de beperkte toegang tot energiebronnen als gevolg van het ontbreken of de slechte werking van de energie-infrastructuur of het onvermogen om te betalen voor de levering van energieproducten. Indien het risico bestaat dat de infrastructuur het laat afweten, moet de capaciteit ervan worden verhoogd of nieuwe capaciteit worden gecreëerd om de zekerheid en de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening te waarborgen. Zelfs de netbeheerders stellen vast dat decentrale elektriciteitsproductie-installaties, zoals fotovoltaïsche installaties in particuliere woningen, kunnen bijdragen aan de stabilisering van de regionale elektriciteitsvoorziening en zwakke regionale netten.

4.4. Hoewel energiearmoede vaak in verband wordt gebracht met particuliere eindafnemers, is het van belang erop te wijzen dat ook kleine en middelgrote ondernemingen hier vaak mee te maken krijgen, met alle gevolgen van dien voor hun concurrentievermogen.

4.5. Energiearmoede heeft meestal betrekking op de capaciteit om woningen te verwarmen, maar in de zuidelijke EU-landen kan het ook gaan om de beschikbaarheid van airconditioning tijdens de warme zomermaanden. Energiearmoede uit zich in het bijzonder in het onvermogen om elektriciteitsrekeningen te betalen. In dit geval wordt het probleem aangepakt aan de hand van directe of indirecte steun aan kwetsbare consumenten die worden geconfronteerd met energiearmoede.

4.6. Directe steun aan kwetsbare consumenten wordt voornamelijk verstrekt in de vorm van sociale subsidieprogramma's zoals de directe terugbetaling in geld of in natura van betalingen en is verankerd in de interne socialebeschermingsstelsels op het niveau van de verschillende lidstaten.

⁽³⁾ PB C 82 van 3.3.2016, blz. 22.

⁽⁴⁾ PB C 341 van 21.11.2013, blz. 21.

4.7. De afzonderlijke lidstaten passen verschillende definities van kwetsbare consumenten toe naargelang de specifieke situatie en de desbetreffende sociale stelsels in elke lidstaat.

4.8. Indirecte steun wordt verstrekt in de vorm van sociale of bijzondere tarieven. Momenteel passen tien lidstaten sociale tarieven toe, hebben acht lidstaten een statuut voor kwetsbare consumenten gedefinieerd en passen in totaal zestien lidstaten gereglementeerde elektriciteitsprijzen toe op hun nationale markten. Het EESC heeft zich duidelijk uitgesproken tegen zulke gereglementeerde prijzen (TEN/578).

4.9. Het is echter mogelijk het risico op energiearmoede terug te dringen door een reeks maatregelen aan te nemen die verenigbaar zijn met de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt. Deze reeks omvat met name de volgende elementen:

- verbeteren van de toegankelijkheid van informatie over de elektriciteitsprijzen die door de verschillende leveranciers worden voorgesteld;
- wegwerken van de obstakels voor het overstappen naar een andere energieleverancier;
- versterken van de concurrentie en een transparant aanbod van complexe energiediensten;
- waarborgen van de transparantie van contracten, prijzen en energierekeningen;
- informeren en opvoeden van consumenten, met een actieve rol voor de gemeenten;
- bestrijden van oneerlijke handelspraktijken en technieken die consumenten onder druk zetten bij het sluiten van energieleveringscontracten;
- besparen op het energieverbruik en de informatie over het eigen verbruik voor iedereen toegankelijk maken, toegankelijk maken van „slimme” meters en bedieningssystemen voor huishoudens en andere kleine verbruikers;
- ondersteunen van de thermische isolatie van appartementen en huizen, renoveren en verbeteren van oude gebouwen om het energieverlies terug te dringen;
- ondersteunen van voorlichtings- en opleidingsprogramma's ten behoeve van kwetsbare afnemers;
- ondersteunen van lokale initiatieven voor de bestrijding van energiearmoede;
- verbieden van overdreven hoge tarieven voor kwetsbare afnemers;
- vergroten van de doeltreffendheid en betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening.

4.10. De ontwikkelingen op de elektriciteitsmarkt hebben de afgelopen jaren tot een aanzienlijke daling van de groothandelsprijzen geleid, waarvan kleine consumenten en kmo's echter nog niet hebben geprofiteerd: voor hen zijn de prijzen eerder gestegen dan gedaald.

4.11. Het EESC benadrukt dat kleine producenten-consumenten („prosumenten”) ook een belangrijke rol kunnen spelen bij het terugdringen van energiearmoede. Om de prosumenten met succes te integreren in de energiemarkten is dan ook het van essentieel belang dat alle administratieve belemmeringen zo snel mogelijk worden weggenomen en dat zij toegang krijgen tot de netwerken, maar dan wel met instandhouding van de marktvoorwaarden en met inachtneming van de kwaliteit van de elektriciteitsvoorziening.

4.12. Het EESC gelooft dat zelfs als bovenstaande elementen in verband met steun aan kwetsbare consumenten in overeenstemming met de marktregels worden toegepast, de last voor het bestrijden van energiearmoede en de gevolgen ervan ook in de toekomst grotendeels op de schouders van de sociale stelsels in de lidstaten zullen terechtkomen, aangezien zij het enige geschikte alternatief vormen vanuit markt oogpunt.

4.13. Een geschikte opzet van de elektriciteitsmarkt, in combinatie met strategische investeringen in installaties, waaraan ook sociaal zwakkere medeburgers kunnen deelnemen, bijvoorbeeld via energiecoöperaties, zal het mogelijk maken om het energiebeleid te koppelen aan het sociaal beleid en het creëren van regionale toegevoegde waarde.

4.14. De politiek moet een duidelijk antwoord geven op de vraag, wie het recht heeft c.q. in staat is om, in het kader van een toekomstige decentrale productie, elektriciteit te produceren en verhandelen. Dit is ook van doorslaggevend belang voor de aanpak van de energiearmoede.

4.15. Hernieuwbare energiebronnen bieden compleet nieuwe mogelijkheden om energiearmoede — als sociaal probleem — tegen te gaan. Zo kwam een studie van het gemeenschappelijk onderzoeksinstituut van de Commissie reeds in 2014 tot de conclusie dat het voor 80 % van de Europese bevolking goedkoper zou zijn zelf elektriciteit op te wekken — met behulp van fotovoltaïsche installaties — dan deze van het net te betrekken. Een probleem is echter dat een deel van de bevolking niet over een dak of stuk grond beschikt om zonnepanelen te installeren. Een uitbreiding van de definitie van het begrip „prosumert” en de ondersteuning van gemeenschappelijke installaties (energiecoöperaties) zou hierbij kunnen helpen.

4.16. In een recente studie van CE Delft is berekend dat tot 83 % van de huishoudens in 2050 de eigen elektriciteit kan opwekken.

4.17. Een belangrijk probleem ligt echter vaak in het feit dat juist sociaal zwakke burgers niet over de middelen voor de noodzakelijke investeringen beschikken. Aan hernieuwbare energiebronnen kleeft het „nadeel” dat eerst relatief hoge investeringen moeten worden gedaan, hoewel de werkingskosten zeer gering zijn (zon en wind zijn immers gratis). Ook dit probleem kan op politiek niveau worden opgelost, onder meer met adequate strategische investeringen.

4.18. Een voorbeeld hiervan is de Poolse provincie Podlachië, die een stimuleringsprogramma voor kleine fotovoltaïsche installaties heeft opgezet. Dankzij een investeringsbijdrage van 60 %, in combinatie met de in Polen geplande nettobemetering, kunnen de stroomkosten voor de gebruikers worden gehalveerd.

4.19. Het EESC dringt er in dit verband op aan dat de Commissie, de Raad en het EP zich intensiever gaan bezighouden met ontwikkelingen op middellange en lange termijn die positief kunnen zijn voor de afnemers. Hiervoor kan de elektromobiliteit als voorbeeld dienen. De verwachting is dat de komende twintig tot dertig jaar meer elektrische auto's op de markt zullen komen. Een elektrische auto verbruikt ca. 14 kWh per 100 km, wat bij een elektriciteitsprijs van 0,25 EUR/kWh neerkomt op 3,50 EUR. Een autorit van 100 km in een voertuig met verbrandingsmotor — bij een verbruik van 7 l/100 km en een prijs van 1,20 EUR/liter — kost 8,40 EUR. Om de hoeveelheid stroom te leveren die een elektrische auto nodig heeft om 10 000 km af te leggen, volstaat een fotovoltaïsche installatie met ca. 6 modules. Met een investering van rond de 3 000 EUR kan een auto dus twintig jaar rijden op eigen stroom. De economische aspecten in verband met de omschakeling naar elektromobiliteit — zowel voor de burgers als voor de regio's — komen nog te weinig ter sprake.

Brussel, 19 oktober 2016.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Georges DASSIS

BIJLAGE

De voltallige vergadering heeft besloten onderstaand tegenadvies te verwerpen en het afdelingsadvies te behouden, hoewel het tegenadvies meer dan een kwart van de uitgebrachte stemmen heeft behaald.

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het EESC verwacht dat de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt, zoals voorgesteld door de Europese Commissie in het kader van het herfst/winter energiepakket, zal leiden tot de volledige integratie van hernieuwbare energiebronnen in de gemeenschappelijke elektriciteitsmarkt, als een belangrijk instrument om de klimaatverplichtingen van de EU na te komen.

1.2. Dit voorstel moet erop gericht zijn de betrouwbaarheid en continuïteit van de elektriciteitsvoorziening op lange termijn te garanderen, een einde te maken aan de bestaande verstoringen van de markt en tegelijkertijd te zorgen voor elektriciteitsprijzen die enerzijds het concurrentievermogen van de Europese economie in stand houden en anderzijds stabiel en betaalbaar zijn voor de eindafnemers, met inbegrip van bevolkingsgroepen met een laag inkomen.

1.3. Het EESC is ervan overtuigd dat de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt in zijn definitieve vorm zal leiden tot een vermindering of verdwijning van de risico's op potentieel negatieve gevolgen voor de energiearmoede.

1.4. Het EESC is van mening dat het transformatieproces waarbij de elektriciteitsmarkt in zijn huidige vorm evolueert tot een nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt, het risico inhoudt van potentiële gevolgen voor kwetsbare groepen van afnemers, met name burgers.

1.5. Volgens het EESC hangen de risico's van de transformatie van de elektriciteitsmarkt tot een nieuwe marktopzet grotendeels samen met de noodzaak van een fundamentele versterking van de nationale transmissienetwerken tot 220/440 kW en de interconnectie van hun capaciteit, de uitbreiding van de rol van de distributienetwerken met taken die momenteel alleen door transmissienetwerken worden verricht (bijvoorbeeld zorgen voor stabiliteit van de netwerken) en hun omvorming tot „slimme” systemen, de oplossing voor het probleem van de grootschalige elektriciteitsopslag, de decentralisatie van de elektriciteitsopwekking, de aansluiting van decentraal opgewekte elektriciteit op het distributienetwerk en het veranderen van de rol en het gedrag van elektriciteitsverbruikers op de markt.

1.6. De hierboven genoemde transformatieprocessen bestrijken een lange termijn; de tenuitvoerlegging vergt tientallen jaren, grote investeringen die naar verwachting zullen oplopen tot honderden miljarden EUR, naast nog andere, vergelijkbare kosten voor de ontwikkeling van nieuwe technische oplossingen, die vaak nog onbekend zijn.

1.7. Indien de beginselen van de markt integraal worden toegepast zou een aanzienlijk deel van deze kosten worden doorberekend in de elektriciteitsprijs, wat tijdens de overgang naar de nieuwe marktopzet kan leiden tot potentieel negatieve gevolgen die zich vertalen in energiearmoede voor kwetsbare bevolkingsgroepen.

2. Inleiding

2.1. Per brief van 14 maart 2016 heeft het Slowaakse voorzitterschap van de Raad van de EU het EESC verzocht een advies op te stellen over de sociale dimensie van de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt tegen de achtergrond van de sociaaleconomische ontwikkeling.

2.2. Het EESC werd gevraagd vooral te kijken naar de factoren die van invloed zijn op de elektriciteitsmarkt, en naar de impact van de evolutie van de energieprijzen in de EU. Dit zou een duurzame evolutie moeten zijn, niet alleen vanuit milieuoogpunt (met het oog op de klimaatbescherming) maar ook op sociaaleconomisch gebied, en dan met name de veiligheid en beschikbaarheid van de elektriciteitsvoorziening.

2.3. In zijn verzoek merkt het Slowaakse voorzitterschap op dat de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt kansen biedt voor de consumenten en hen een manier aanreikt om proactiever in interactie te treden met de markt. Naast de gevolgen die de stijging van de elektriciteitsprijzen zou kunnen hebben voor het concurrentievermogen van de industrie van de EU, moet echter ook rekening worden gehouden met de mogelijke gevaren voor sociaal kwetsbare consumenten.

2.4. Het EESC heeft in verschillende eerdere adviezen diepgaand onderzoek verricht naar de verwachte evolutie van de energiemarkt en is van oordeel dat de aanbevelingen die het heeft gedaan en de conclusies die het heeft aangenomen nog niets aan relevantie hebben ingeboet. In dit nieuwe advies wordt dan ook enkel dieper ingegaan op de risico's voor sociaal kwetsbare bevolkingsgroepen die voortvloeien uit de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt en de specifieke uitingen van energiearmoede die verband houden met de toegang tot elektriciteit.

3. De voornaamste problemen op de huidige elektriciteitsmarkt in de EU en risico's voor hun ontwikkeling op de middellange termijn

3.1. De voornaamste problemen die zich voordoen op de huidige elektriciteitsmarkt in de EU kunnen als volgt worden samengevat:

- fundamentele verstoring van de elektriciteitsmarkt;
- ontoereikende investeringen in apparatuur voor nieuwe regelbare energiebronnen;
- verwaarloosde ontwikkeling van transmissie-infrastructuur ten opzichte van de groei van hernieuwbare energiebronnen;
- gedaalde en bedreigde zekerheid en betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening;
- gebrek aan doeltreffende coördinatie van de nationale beleidslijnen, hoewel de transnationale regio's op dit gebied zouden moeten samenwerken en voor coördinatie zouden moeten zorgen op basis van de werkelijke omstandigheden op de bestaande markten;
- sterkere verstoring van de elektriciteitsmarkt vanwege de ondoeltreffende integratie van de markten.

3.2. Een andere belangrijke negatieve factor die in de praktijk zorgt voor de verstoring van de elektriciteitsmarkten in de EU houdt verband met het feit dat sommige grote clusters hernieuwbare energiebronnen geografisch ver verwijderd zijn van gebieden met een hoog elektriciteitsverbruik. Daarbij komt nog de ontoereikende transmissiecapaciteit op het niveau van de lidstaten. De ongecontroleerde elektriciteitsproductie, met name uit windenergie, leidt er tijdens tijdelijke pieken toe dat elektriciteit naar naburige lidstaten wordt geleid, hetgeen vervolgens crisissituaties op de transmissienetwerken en een hoog risico op een black-out veroorzaakt.

3.3. In verschillende lidstaten zijn er als reactie op de instabiele energievoorziening uit hernieuwbare bronnen systemen met capaciteitsmechanismen ingevoerd, die bepaalde discriminerende elementen vertonen, zoals een neiging tot vooraf geselecteerde technologieën voor elektriciteitsproductie of de uitsluiting van grensoverschrijdende leveringen. Het nieuwe model van de elektriciteitsmarkt zou rekening moeten houden met de bestaande lacunes, en deze moeten verhelpen; daarvoor is het van essentieel belang dat de kwaliteit van de elektriciteitsinfrastructuur van de EU wordt verbeterd.

3.4. De transmissienetwerken van de lidstaten kunnen niet garanderen dat lokale tekorten aan middelen operationeel worden gedekt door de lidstaten onderling; een verdere integratie van de elektriciteitsmarkt is dan ook lastig in deze omstandigheden. In Europa zijn er enkele regionale elektriciteitsmarkten die niet samenwerken en waarvan de activiteiten onvoldoende worden gecoördineerd.

3.5. Zij worden geleidelijk aan met elkaar verbonden in overeenstemming met de geldende wetgeving (netcodes). Momenteel bestaan er aanzienlijke verschillen tussen deze markten, zowel vanuit het oogpunt van operationele zekerheid als wat betreft het prijsniveau van de geleverde producten en diensten. Dit integratieproces is absoluut noodzakelijk, maar zal zeer moeilijk zijn.

3.6. Verschillende lidstaten doen als reactie op de problemen met de integratie van variabele hernieuwbare bronnen in hun energiesystemen een beroep op capaciteitsmechanismen die de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de elektriciteitsvoorziening waarborgen wanneer de hernieuwbare bronnen buiten werking zijn als gevolg van natuurlijke omstandigheden. Capaciteitsmechanismen kunnen worden toegepast in de vorm van capaciteitsmarkten of strategische reserves. Terwijl strategische reserves van nature een neutrale uitwerking op de elektriciteitsmarkt hebben en de voorkeur verdienen als geschikte oplossing vanuit marktoogpunt, kunnen capaciteitsmechanismen de markt verstoren.

3.7. De vooruitzichten voor de komende twintig jaar zijn een belangrijke factor die van invloed is op de uiteindelijke vorm van de nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt en, uiteraard, op de gevolgen voor kwetsbare afnemers. In dit verband dient rekening te worden gehouden met de volgende factoren:

3.7.1. Gelet op de ontwikkelingen in de laatste tien jaar moet er dringend een oplossing worden gevonden voor de energiesituatie in de EU op basis van een objectieve strategische denkoefening. De betrouwbaarheid van een duurzame elektriciteitsvoorziening tegen een aanvaardbare/betaalbare prijs moet stevig worden geschraagd met de drie pijlers van duurzame ontwikkeling en mag niet beperkt blijven tot pure retoriek. Alleen al de vernieuwing van de netwerken zal ongeveer 655 miljard USD kosten.

3.7.2. In de periode 2016-2025 loopt in de EU de levensduur van verschillende centrales ten einde die goed zijn voor ongeveer 150 GW aan geïnstalleerde thermische capaciteit, ofwel een kwart van de huidige thermische capaciteit van de EU. Om te waarborgen dat het systeem naar behoren blijft werken en dat de energievoorziening voor de consument niet wordt onderbroken, zullen er nieuwe centrales moeten worden gebouwd voor 100 GW stabiele thermische capaciteit. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat de fossiele bronnen in 2035 nog steeds 200 GW zullen produceren, zelfs als de hypothesen betreffende technologische ontwikkeling op het gebied van energie-efficiëntie en opslag van elektrische energie correct blijken.

3.7.3. De huidige stand van zaken op de elektriciteitsmarkt maakt het echter onmogelijk om te investeren in dit soort productiecapaciteiten, en het waarborgen van de energiezekerheid zal drastische systeemhervormingen vergen om een strikte toepassing van de marktmechanismen toe te passen en een gunstig effect op de prijzen voor de eindafnemer te bereiken.

Het tegenadvies werd verworpen met 91 stemmen vóór en 141 stemmen tegen, bij 22 onthoudingen.
